

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

40519

Aşağıdaki sorularımın **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat KURUM** tarafından Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Sümeyye BOZ
Muş Milletvekili

6 Şubat 2023 depremi, yalnızca büyük bir doğal afet değil devletin kentleşme, yapı denetimi, afet yönetimi ve sosyal politika alanlarındaki yıllara yayılan ihmallerinin yarattığı çok boyutlu bir yıkım olmuştur. Bu yıkımın ardından barınma hakkı, depremden etkilenen milyonlarca yurttaş için en temel ve en yakıcı sorun hâline gelmiştir.

Aradan geçen yaklaşık üç yıla rağmen deprem bölgesinde barınma krizinin kalıcı biçimde çözüldüğü söylenemez. Buna karşın iktidar tarafından kamuoyuna yapılan açıklamalarda “tamamlanan”, “teslim edilen” ya da “inşa edilen” konut sayıları üzerinden bir başarı anlatısı kurulmakta; ancak bu konutların kaçında fiilî yerleşim sağlandığı, kaçının boş kaldığı, kaç yurttaşın hâlen konteynerlerde yaşamaya zorlandığı sistematik biçimde gizlenmektedir.

Oysa barınma hakkı, yalnızca bir konutun anahtarının verilmesi değildir. Barınma hakkı; altyapısı tamamlanmış, ulaşımı olan, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimi bulunan, insan onuruna uygun yaşam koşullarının fiilen sağlandığı bir yaşam alanını ifade eder. Bugün deprem bölgesinde “teslim edilmiş” olarak açıklanan çok sayıda konutun bu koşulları taşımadığı, bu nedenle yurttaşların bu konutlara taşınmadığı bilinmektedir.

Diğer yandan, konteyner kentlerin geçici bir çözüm olmaktan çıkıp fiilen kalıcı yaşam alanlarına dönüştüğü görülmektedir. Üçüncü yılına giren bir deprem felaketinin ardından on binlerce insanın hâlâ konteynerlerde yaşamaya mahkûm edilmesi, açık bir barınma hakkı ihlali olduğu kadar, devletin depremzedelere yönelik sorumluluğunu yerine getirmediğinin de göstergesidir.

Yerinde dönüşüm uygulaması ise iktidar tarafından bir çözüm olarak sunulmuş; ancak artan inşaat maliyetleri, kredi koşulları ve yetersiz destekler nedeniyle birçok ilde ya hiç başlayamamış ya da yarım kalmıştır. Bu tablo, depremzedelere çözüm sunulmadığını; sorumluluğun bireylere yıkıldığını göstermektedir.

Anayasa'nın sosyal devlet ilkesine göre devlet, depremden etkilenen yurttaşların barınma hakkını güvence altına almakla yükümlüdür. Bu yükümlülük ertelenemez, rakamlarla örtülemez ve propaganda diliyle geçiştirilemez. Bu nedenle deprem bölgesindeki barınma tablosunun tüm çıplaklığıyla ortaya konulması ve siyasi sorumluluğun açıkça tartışılması zorunludur.

Bu bağlamda:

1. 6 Şubat 2023 depremlerinden etkilenen 11 ilde, 30 Ocak 2026 tarihi itibarıyla hak sahibi olarak kabul edilen yurttaş sayısı kaçtır ve bu sayı il bazında nedir?
2. Aynı tarih itibarıyla söz konusu illerde kurası çekilen konut sayısı, anahtarı teslim edilen konut sayısı ve fiilen yerleşim sağlanan konut sayısı kaçtır?
3. Kurası çekildiği ve anahtarı teslim edildiği hâlde, altyapı eksikliği, ulaşım yetersizliği, iş olanaklarının bulunmaması, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişilememesi gibi nedenlerle fiilen boş kalan konut sayısı kaçtır?
4. Bu konutlar fiilen kullanılmazken, kamuoyuna “teslim edilmiş” olarak açıklanmasının, deprem bölgesindeki barınma krizini gizlemeye yönelik bir tutum olduğu yönündeki eleştiriler hakkında Bakanlığınızın açık bir değerlendirmesi var mıdır?
5. Depremden etkilenen 11 ilde hâlen konteyner kentlerde, geçici barınma alanlarında veya prefabrik yapılarda yaşayan yurttaş sayısı kaçtır ve bu sayı il bazında nedir?
6. Hâlen geçici barınma koşullarında yaşayan bu yurttaşların kaç hak sahibidir, kaç henüz hak sahibi olarak tanınmamıştır ve kaç kiracı olduğu için kalıcı konut hakkından yararlanamamaktadır?
7. Yerinde dönüşüm uygulaması kapsamında yapılan başvuruların toplam sayısı, kabul edilen başvuruların sayısı, inşaatına hiç başlanmayan başvuruların sayısı ve yarım kalan inşaatların sayısı kaçtır?
8. Yerinde dönüşüm sürecinin, mevcut destek ve kredi koşullarıyla depremzedeler açısından fiilen işlemez hâle geldiği yönündeki eleştiriler karşısında Bakanlığınızca herhangi bir politika değişikliği planlanmakta mıdır?
9. Depremden üzerinden üç yıl gibi bir süre geçmiş olmasına rağmen on binlerce yurttaşın hâlen konteynerlerde yaşamak zorunda bırakılmasının siyasi sorumluluğu kime aittir?
10. Depremden etkilenen tüm yurttaşların kalıcı, güvenli ve yaşanabilir konutlara fiilen yerleştirilmesine ilişkin, kamuoyuna açıklanmış bağlayıcı bir takvim neden hâlâ bulunmamaktadır?